Azərbaycan sənətçilərinin Vaşinqtondakı çıxışı hərarətlə qarşılanıb

AMERİKA TÜRK ASSOSİASİYALARI ASSAMBLEYASININ QURULTAYI İLƏ BAĞLI KONSERTƏ QATILAN ZÜLFİYYƏ XANBABAYEVA BUNUNLA QÜRUR DUYUR

Amerika Türk Assosiasiyaları Assambleyasının Vaşinqtonda keçirilən 24-cü qurultayının Azərbaycana həsr olunan günü bir qrup incəsənət xadimimizin çıxışı ilə yekunlaşıb. Qurultaya həmçinin mədəniyyət naziri Polad Bülbüloğlu da qatılıb və TÜRKSOY adından çıxış edib. Yahvarın 31-də görkəmli sənətçilər - xalq artisti Səkinə İsmayılova, əməkdar artist Zülfiyyə Xanbabayeva, müğənni Tünzalə Ağayeva, Dövlət Rəqs Ansamblının solisti, xalq artisti Tərənə Muradova başda olmaqla, ABŞ paytaxtında konsert veriblər. Sənətçilərimiz dünən axşam vətənə dönüblər.

Bizimlə söhbətində Z.Xanbabayeva Azərbaycanı xaricdə, belə bir nüfuzlu tədbirdə təmsil etmək imkanı qazandığına görə böyük qürur və sevinc hissi keçirdiyini dedi. Ölkəmizi, onun mədəniyyətini xarici səhnələrdə, özü də dövlət xətti ilə təbliğ etməyi çoxdan arzulayan müğənni bu istəyini dəfələrlə dilə gətirib. Dediyinə görə, 14-15 il bundan əvvəl Türkiyədə, Qazaxıstanda konsert verən, festival və müsabiqələrdə çıxış edən müğənni bu sahədə uzun sürən sükutun belə bir uğurlu səfərlə pozulmasından razı qalıb. Beş günlük səyahətin, təxminən iki gününü yolda keçirməsinə, xəstələnməsinə baxmayaraq, Z.Xanbabayeva çox gözəl təəssüratla qayıdıb. **"Bizə çıxış üçün bir saat yarım vaxt verilmişdi. Amma bizi iki saata qədər səhnədə saxladılar".**

Müxtəlif millətlərin - amerikalılar, türklər, azərbaycanlılar və digər xalqların nümayəndələrindən ibarət auditoriya Azərbaycan sənətkarlarının çıxışını ayaq üstə alqışlayıb. Qurultay iştirakçılarının diqqətini çəkən, böyük marağına səbəb olan Azərbaycan sənətçiləri konsert münasibətilə xüsusi proqram hazırlayıblar. Hətta Z.Xanbabayeva öz çıxışında üstünlyü ölkəmizdə populyar olan bəstələrinə yox, xalq mahnılarına verib. "Sarı gəlin", "Şuşanın dağları", "Lələlər" və Vaqif Qərayzadənin "Qaytar eşqimi" mahnılarını ifa edib. Müğənni həmkarı T.Ağayeva ilə birgə Rauf Hacıyevin "Azərbaycanım" mahnısını da oxuyub. **"Amma zaldakılar məndən "Sənsiz", "Həsrət yağışı", "Hardasan" mahnılarımı oxumağımı istəyirdilər. Təəssüf ki, proqramdan kənara çıxmaq mümkün olmadığından bu istəkləri yerinə yetirə bilmədim. Oradakı həmvətənlərimiz arasında "Sənsiz" mahnısı çox yayılıb".**

Novruz bayramı ərəfəsində Z.Xanbabayevanın yenidən ABŞ-a yola düşəcəyi gözlənilir. Çünki səfər zamanı sənətçi ABŞ-da solo konsert vermək üçün saysız-hesabsız rəsmi və qeyri-rəsmi təkliflər alıb. Ən böyük istək isə gənclərdən - Nyu-Yorkda yaşayan azərbaycanlı tələbələrdən gəlib. Həmçinin ölkəmizin ABŞ-dakı səfirliyinin əməkdaşları, Azərbaycan diasporu bayram günlərində müğənnini öz aralarında görmək istədiklərini bildiriblər. Müğənni konsert vermək üçün Kanadaya da dəvət alıb.

VƏFA

Yazıçılar Birliyində uşaq ədəbiyyatı ilə bağlı toplantı keçirilib

Dünən Yazıçılar Birliyinin "Nəvəvan" klubunda qurultaydabağı müşavirələr silsiləsindən çağdaş uşaq ədəbiyyatı mövzusunda yığıncaq keçirildi. Tədbiri Yazıçılar Birliyinin sədri Anar açdı. Sonra şair Qoşəm Nəcəfzadə çağdaş uşaq ədəbiyyatı mövzusunda məruzə etdi. Sən beş ildə Azərbaycanda uşaq ədəbiyyatının inkişaf yollarına nəzər salan məruzəçi bu sahədəki uğurlardan və çatışmazlıqlardan söz açdı. Bu illər ərzində kitablarda, qəzet və jurnallarda dərc olunan uşaq ədəbiyyatı nümunələri barədə ətraflı danışan Q.Nəcəfzadə şair və yazıçılardan Murad Köhnəqala, Səlim Babullaoğlu, Zahid Xəlil, Ələmdar Quluzadə, Sərvaz Hüseynoğlu, Ədalət Əsgəroğlu, Aygün Hasənoğlu, Dayandur Sevgin və başqalarının adlarını çəkdi, onların əsərlərinin uşaq ədəbiyyatı meyarlarına nə dərəcədə cavab verdiyini dəyərləndirməyə çalışdı. Q.Nəcəfzadə uşaq ədəbiyyatı yaradanların əsərlərinin səmimiliyə, təbiiliyə xüsusi önəm verməli olduqlarını vurğuladı.

Məruzədə həmçinin uşaq dərsliklərinə daxil edilən əsərlərin seçimi barədə də söz açıldı. Q.Nəcəfzadə bu cür dərsliklərə Zəngəzur, Təbriz, Göyçə və digər qədim Azərbaycan torpaqları, eyni zamanda görkəmli şair və yazıçılarımız barədə yığcam və əhatəli məlumatların daxil edilməsini vacib saydı. Tədbirdə çıxış edən "Göyərçin" jurnalının baş redaktoru Rafiq Yusifoğlu Q.Nəcəfzadənin məruzəsinə tənqidi yanaşdı. Məruzənin sistemsiz şəkildə tərtib olunduğunu qeyd edən R.Yusifoğlu burada ədəbi materialların şərhinə geniş yer verilmədiyini, uşaq ədəbiyyatındakı problemlərin yetərincə açıqlanmadığını dedi.

Şair Kələntərli Kələntərli də məruzənin uşaq ədəbiyyatını lazımınca əhatə etdiyini bildiyini söylədi. Tənqidçi Əsəd Cahangir Q.Nəcəfzadənin məruzəsində sistemsizlik olsa da, orada geniş təsnifat aparıldığını vurğuladı.

AYTƏN

Xalq artisti Firəngiz Şərifovanın 80 yaşı qeyd olunub

Dünən Teatr Xadimləri İttifaqında səhnə həyatının 55 ilini həsr etdiyi Gənc Tamaşaçılar Teatrında bənzərsiz obrazlar yaradan, görkəmli sənətkar, xalq artisti Firəngiz Şərifovanın anadan olmasının 80 illiyi münasibətilə tədbir düzənləndi. Tədbirin aparıcısı teatrşünas Məryəm Əliboyli aktrisanın oynadığı saysız rollara unudulmazlıq bəxş etdiyini dedi.

Teatr Xadimləri İttifaqı idarə heyətinin sədri Azərpaşa Nemətov F.Şərifovanın uzun illik səhnə fəaliyyətinin nəzərəçarpacaq obrazlarla zəngin olduğunu söylədi. F.Şərifovanın həyat və sənət yolundan bəhs edən "Varis" kitabının müəllifi, əməkdar artist Ağaxan Salmanlı onun insan və sənətkar kimi yüksək keyfiyyətlərə malik olduğunu vurğuladı. O bildirdi ki, valideynləri tanınmış sənət adamları olan F.Şərifova uşaqlıqdan teatr mühitini özünə doğma bilib: **"Kiçik yaşlarından səhnədə böyük aktyorlar görmüş aktrisa onların sənət yolunun layiqli davamçılarındandır"**. A.Salmanlı F.Şərifovanın parlaq yaradıcılıq yolu ilə gənc aktyorlara örnək olduğunu da söylədi.

Xalq artisti Əminə Yusifqızı nəcib, məlahətli qadın, gözəl ana, təkrarsız aktrisa olan F.Şərifovanın mənalı, arzuolunan həyat və yaradıcılıq yolu keçdiyini bildirdi. Xalq artisti Tariyel Qasımov Gənc Tamaşaçılar Teatrında çiyin-çiyinə çalışdıqları bu uzun illərin çox gözəl xatirələrlə yadda qaldığını dedi. O, F.Şərifova kimi bir sənətkarla bir teatrda işləməyin bugünkü gənc aktyorlar üçün də çox faydalı olduğunu dilə gətirdi.

Mərasimdə əməkdar artist Firdovsi Naibov, teatrşünas İlham Rəhimli, "Yuğ" Teatrının bədii rəhbəri və baş rejissoru Vaqif İbrahimoğlu, kinoşünas Eldar Quliyev, xalq artistləri Əlabbas Qədirov, Fuad Poladov, Afaq Bəşirqızı və başqaları da çıxış edərək, F.Şərifovanın teatr sənətindəki xidmətlərini yüksək dəyərləndirdilər.

AYTƏN

Gənc ifaçı İlhamə Cəfərova yenidən səhnəyə qayıdır

DÜNƏN SƏNƏTÇİNİN "GÖZLƏRİM GÜLƏR" ADLI YENİ ALBOMUNUN TƏQİMATI OLUB

"Talesiz qadın" mahnısı ilə populyarlıq qazanan gənc müğənni İlhamə Cəfərova bir ara müxtəlif səbəblərdən sənətdən uzaqlaşdıqdan sonra yenidən yaradıcılıq fəaliyyətinə başlayıb. Dünən mətbuat konfransı keçirərək bunu bəyan edən İ.Cəfərova "Səbuhi" studiyasında yeniləşmiş üzü görən "Gözlərim gülər" adlı albomunu jurnalistlərin mühakiməsinə verdi. Albomda 10 mahnı yer alıb.

Təqdimata ehtiyacı olduğu üçün mətbuat konfransına ilk öncə özü barədə məlumatla başlayan müğənni səhnədə ilk addımlarını 1999-cu ildə atdığını xatırladı. İndiyə qədər iki albomunu dinləyicilərin ixtiyarına verən müğənni musiqi təhsilinin olduğunu xüsusi qabartdı. Moclisində Cavanşir Quliyevi və Milli Konservatoriyanın müəllimi Teymur Əmrahı görən müğənni lap ürəklənib, "Sarı gəlin" xalq mahnısını canlı oxudu.

Jurnalistlərin müxtəlif sapkili suallarını cavablandıran İ.Cəfərova gələcək planlarından da söz açdı. Bəlli oldu ki, sənətçi sözləri Ramiz Abdullayevə, musiqisi isə Cavanşir Quliyevə məxsus "Gözlərim gülər" mahnısına klip çəkdirmək niyyətindədir.

NAZİLƏ

"Balaca Azərbaycan gözəli"nin əsas mərhələsi fevralın 7-də olacaq

YARIŞMADA 4 YAŞ KTEQORİYASINDA 24 UŞAQ ÖZ MƏHARƏTİNİ NÜMAYİŞ ETDİRƏCƏK

Fevralın 7-də Modalar Assosiasiyasının təşəbbüsü ilə Şəhriyar adına Mədəniyyət Mərkəzində "Balaca Azərbaycan gözəli" yarışması keçiriləcək. Dünən bununla bağlı mətbuat konfransı keçirən Assosiasiya rəhbəri Zamir Hüseyn artıq ikinci dəfə keçiriləcək yarışmaya qatılmaq istəyənlərin sayının çox olduğunu, amma həlledici mərhələyə yalnız 24 nəfərin vəsiqə aldığını bildirdi. 4-6, 7-9, 10-12, 13-15 yaşlar üzrə keçirilən müsabiqədə hər yaş kateqoriyasına uyğun olaraq, balacalar 3 əsas yer uğrunda mübarizə aparacaqlar.

Təcrübə topladıqları üçün müsabiqəni bu dəfə daha yüksək səviyyədə keçirəcəklərini söyləyən Z.Hüseyn yarışmaya üç aydan bəri hazırlaşdıqlarını dedi: **"Qalibləri müəyyənləşdirmək üçün bu müddət ərzində münsiflər heyti uşaqların davranışlarına diqqət yetirərək, onların dünyagörüşünün hansı səviyyədə olmasına fikir verib"**. Uşaqlar arasında seçimi düzgün müəyyənləşdirmək üçün onların məşq prosesini izləyən münsiflər heyəti hətta balacaların teatr tamaşalarında özlərini necə aparmalarına da göz qoyub.

Z.Hüseynin sözlərinə görə, yarışmanın qaliblərinin iyunda Amerikada keçiriləcək "Balaca dünya gözəli" müsabiqəsinə qatılmaq şansı var.

NAZİLƏ

Türk musiqiçisi Şefiqe Kutluer Bakıda konsert verəcək

TANINMIŞ FLEYTA İFAÇISI SABAH AZƏRBAYCAN DÖVLƏT FİLARMONİYASINDA ÇIXIŞ EDƏCƏK

Uzun fasilədən sonra yenidən musiqisevərlərin ixtiyarına verilən Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında artıq ardıcıl şəkildə konsertlər keçirilir. Yerli ifaçılarla bərabər, xarici sənətkarların da konsertlərinin təşkil olunduğu Filarmoniya qapılarını tezliklə daha bir xarici qonağın üzünə açacaq. Belə ki, bu günlərdə Türkiyənin Dövlət Filarmoniyasının solisti, məşhur fleyta ifaçısı Şefiqe Kutluer Bakıya gələcək. O, sabah Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının səhnəsində azərbaycanlı sənətsevərlər qarşısında çıxış edəcək. Konsert Türkiyənin Azərbaycandakı səfirliyi tərəfindən təşkil olunub.

Səfirliyin mətbuat xidmətinin rəhbəri Sayın Eltuğun bildirdiyinə görə, konsertə biletlər satılmayacaq və giriş yalnız dəvətnamə ilə olacaq: **"Azərbaycan və Türkiyə arasındakı mədəni əlaqələr həmişə öz uğurluluğu ilə fərqlənib. Şefiqe Kutluer Türkiyədə çox sevilən bir sənətçidir. İnanırıq ki, onun ifası Azərbaycanda da bəyəniləcək".** Konsertdə sənətçinin Rauf Abdullayevin rəhbərliyi ilə Ü.Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət Simfonik Orkestri müşayiət edəcək.

Qeyd edək ki, Ş. Kutluer 1979-cu ildə Ankara Dövlət Konservatoriyasının mozunu olub. Elə həmin il də Türkiyənin Dövlət Orkestrinə dəvət edilib. 1986-cı ildə Vyanada keçirilən Beynəlxalq Fleyta Müsabiqəsində birinci yeri tutub. Bundan əlavə, o, İtaliyanın "Velitri Primovera Musiqali" mükafatına layiq görülüb. Sənətçinin "Karmen Fantazi" adlı albomu Türkiyədə "Qızıl SD" mükafatçısı olub.

Bu, Ş.Kutluerin Azərbaycana ilk gəlişidir. Bundan öncə o, ABŞ, İngiltərə, Fransa, İspaniya, İtaliya, Yaponiya, Rusiya, Xorvatiya, İsrail və başqa xarici ölkələrdə konsert proqramları ilə çıxış edib.

LAMİYƏ

Əvvəl-axır yazılanlar...

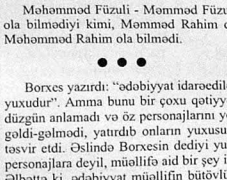

Kamal ABDULLA

● ● ●

Məhəmməd Füzuli - Məmməd Füzuli ola bilmədiyi kimi, Məmməd Rahim də Məhəmməd Rahim ola bilmədi.

● ● ●

Borxes yazırdı: "ədəbiyyat idarəedilən yuxudur". Amma bunu bir çoxu qətiyyən düzgün anlamadı və öz personajlarını yeri gəldi-gəlmədi, yatırdıb onların yuxusunu təsvir etdi. Əslində Borxesin dediyi yuxu personajlara deyil, müəllifə aid bir şey idi. Əlbəttə ki, ədəbiyyat müəllifin bütövlükdə yuxu görməsidir, "ayıq" əsər içərisindəki personajın yuxu görməsi deyil.

● ● ●

Anar bir daha sübut etdi ki, əsl sənətkar eyni zamanda mütəfəkkir və "qayibdən xəbər verəndir". Onun "Ağ qoç, qara qoç" əsərindəki birinci nağıl "biz haracan gedə bilərik" sualına cavab oldu. Bu bir işıq toplusudur. Amma İşığın içinə düşdükcə elə bilmə sonrası asandı. İşığın içində azmaq olmaz, işığın içində qaranlığı unudaraq büdrəmədən, heç kim üçün darıxdırıcı olmadan irəliləmək, irəliləmək olar. İşığa inana bilərsən. Amma işıq səni aldada bilər. Gərək birnəfəsə oxuyasan. Elə ki dayandın, yenidən hərəkət eləmək müşkülə dönür. Dayaq nöqtəsi axtarırsan. İşığın dayaq nöqtəsi qaranlıqdır. Və o qaranlıq ikinci nağılla gəlir. Hekayə hekayətə çevrilir. Arazın bu tayı, o tayı qədər yaxın və sən demə kifayət qədər uzaq mənəvi məkanlar biz özümüz özümüzdən nələr istəyirik suallarına "eylənçəli riyaziyyat" kitablarında olan kimi kitab-sonu cavablardır: hansını istəyirsən - seç.

Birinci nağıldan ikinci nağıla keçidi yarıxəyaldan yarıhəqiqətə keçid də adlandırmaq olar. Birnəfəsə deyilmiş monoloqdan (tələsə-tələsə, nəyisə unutsam sonra gec olar və nə vaxtsa virtuallıqdan çıxıb reallığa dönməz, ona görə də tez, bir az da tez, tez sözünün özündən də tez!), bəli monoloqdan tanış ahəngə, bir balaca ləngərə, astaca, (üsulluca!) dialoqa keçid. Tarım çəkilmiş ipi birnəfəsə keçən kəndirbaz beləcə öz hündürlüyündən, quş kimi süzdüyü hündürlükdən yerə düşməyə çətinlik çəkir. Bəzən hələ yerə tullanarkən ayağını da zədələyir. Ağrını sən öz canındamıyış kimi hiss edirsən. Ağrı təsvir olunmur. Qətiyyən! Ağrı barədə söz deyilmir. Amma o artıq var. Qəribə olan isə odur ki, bu ağrı bir az əvvəlki... "sevinci" demərəm, bura ən uyğun gələni qəhər sözüdü, bir az əvvəlki qəhəri unutdura bilmir. Ağrıdan da ağlamaq istəyə bilərsən ("kişi də insandı, könlü-gözü var" - Vaqif Bayatlı) qəhər də oslində ağlayışa dönməlidi. Hönkürtü yoxdur, hönkürtü. O hönkürtü ki, illər uzunu geninə-boluna onu min türlü yalanlara büküb yazıb yazıb zırıltıya çeviriblər. İmitasiya yoxdu. Göz yaşı - var. Bir neçə damcı. Gözdən axmır, gözün içinə, içinə axır. Birinci nağıl... ikinci nağıl... neçənci nağıl... Və nəhayət sonuncu nağıl. Üç alma. Ağ qoç, qara qoç. Sehir... sirr... Fahımı aç. Dünəmini söylomə. Yorulmuşam. Onu heç bilmək belə istəmirəm. Bir an. Bircə qırıq an sonrası söylə. Söylə, mən də deyim ki, sən Yolla gedə-gedə onu Yola çevirənlərdənsən.

● ● ●

Bizim bir çox bəlalarımızın səbəbi bəlkə də o deyildir ki, biz nəyi isə bilmirik. Səbəb bəlkə də odur ki, biz əsəssiz olaraq elə güman edirik ki, həmən o "nəyi isə"ni çox yaxşı bilirik.

● ● ●

"Zirvə" reallığını almaq üçün təkcə qalxma prosesi qətiyyən kifayət deyil. Qalxmadan sonra enmə olmalıdı ki "zirvə" alınsın və zirvə açıq-aşkar görünə bilsin. Eniş olmasa zirvə yoxdur.

● ● ●

Hegelin sözüdü, deyir ki, tarix Allahın Yer kürəsindən təmtəraqlı keçişidir. Allaha bu işdə kömək edənlər var - bizim dahi adlandırdığımız adamlar.

● ● ●

Əlyazmalar Fondunun 2-214/46 SP nömrəli əlyazmasında qəribə bir mətnlə qarşılaşdım. Müəllifi Hacı Mir Həsən ağa Səyyahdır. 17-ci yüzilin yazısıdır. Adı "Sirlərin sərgüzəşti"dir. İnanmayan inanmasın, ancaq bu mətnə görə, Şah İsmayılın bir bənzəri olur. Çaldıran döyüşündə əsl Şah İsmayıl həlak olur, onun yerini məhz bu bənzər tutur. Çaldırandan sonra o, Xətayi ləqəbi ilə şerlər yazır, ölkənin mədəni rifahının qeydinə qalır, elm, sənət, musiqiyə xüsusi diqqət yetirir. Həyatının sonundək heç bir hərbi səfərə çıxmır. Hacı Mir Həsən ağa Səyyah onun hakimiyyəti zamanı məmləkətin tərəqqisini bu şəxsin yorulmaz fəaliyyətilə bağlayır.

Deyirlər ki, bizim yaşadığımız və tanıdığımız dünya öz mövcudluğunda tək deyil. Onunla bərabər ona qismən bənzər digər dünyalar da sonsuz fəzada mövcuddurlar. Hətta bizim hər birimiz o biri paralel dünyalarda tamam başqa-başqa yollarla öz yaşamımızı davam etdiririk. Mən nə zamansa (deyəsən tələbəlik illəri idi) filologiyanı atıb bir musiqiçi olmaq istəyirdim. İndi o dünyaların birində mən öz gənclik arzumun ardınca gedib alababat musiqiçi kimi yaşayıram. Bir başqa Kamal Abdulla bir başqa dünyada artıq həyatda yoxdur. (O müdhiş gündən sonra yaşamağa dəyərdimi?) Beləcənə sonsuz dünyalarda, sonsuz reallaşmalarda, sonsuz parallelərdə...

İndi bu sətirləri yazıram və beş il əvvəlki bir hadisəni yadıma salmağa çalışıram.

...Mənə çox oxşayırdı. Axşamçağı çox sevdiyim Bakı küçələrinin birində onu gördüm. Yerişindən gəlmə adamlara bənzəyirdi və nə isə məni məcbur elədi onun arxasına düşdüm, izlədim. Gəlib köhnə məhəllələrin tanış və əvvəlki tək qaranlıq bir dalanının qabağında durdu. Mən də beş-altı metr ondan aralı dayandım. Bu dalanda vaxtilə məhəllə uşaqları ilə pinoçi Ənvər kişinin darısqal budkasının arxasında siqaret gizlədərdik. Baxan kimi tanıdım - heç nəyi dəyişməmişdi, elə həmən budka idi. İzlədiyim adam mənə heç bir məhəl qoymadan (əslində o məni bəlkə də görmürdü) budkanın arxasına keçdi, divarda bir daşı o yan - bu yana elədi, nəsə gördü. Budkanı burulub yenə dalanın qabağına çıxdı. Bu dəfə işıq onun üstünə mən baxan tərəfdən düşdü. Daha heç şəkk-şübhəm qalmadı. Ona yaxınlaşmaq istəyirdim ki, qəfildən o çevrilib mənə yaxınlaşdı. Siqaret çıxardı:

- Kibritin olar? - üzümə baxmırdı.

Alışqanı çəkdim, o, siqaretini yandırdı:

- Nədi deyəsən, kimisə axtarırsan?! - soruşdu. Bu dəfə o da mənə diqqətlə baxdı.

- Belə də... bir tanışım vardı... Sən özün də tanış gəlirsən mənə.

- Elə sən də. Adın nədi?

- Mənim?

- Əlbəttə. Burda bizdən başqa kim var?

- Kamal.

- Adaşıq. Mənim də adım Kamaldı. Bu məhlədə yaşayır axtardığın?!

- Yox. O yox. Mən yaşamışam. Vaxtilə.

- Mən burda çoxdan olanam. Amma...

Yenə diqqətlə mənə baxdı bir-iki kəlmə də dedik bir-birimizə və ayrıldıq. Ayrılanda məni siqaretə qonaq elədi. Çoxdandı ki bu siqareti mən heç yerdə görmürdüm. Yaddaşlardan az qala tamam silinib çıxmışdı. Balaca, filtrsiz, yumşaq qutulu, amma ki...

- Əntiqə siqaretdi. Mən başqasını çəkə bilmirəm. Götür.

Əntiqə siqaret idi. "Şipka" idi. Otuz il əvvəl çəkdiyim və həmişə pinəçi Ənvər dayının budkasının dalındakı divar daşının yanında gizlətdiyim bolqar siqareti "Şipka".

● ● ●

Ölüm haqda düşünməyə dəyməz. O onsuz da saatda altmış dəqiqə sürətlə bizə yaxınlaşmağındadı. O biri dünya haqda, bu dünyadakı əməllərinin cavabı haqda isə höküm düşünmək lazımdır. Həyat bir günahdan o birinə gedən şəyi-üyrü yollardan ibarət imiş. Etiraf! Etiraf edən böyüyür. Allah özü etiraf edəni hər haladan bifz eləsin, qorusun. Allah səni bəladan qorusun. Gözəl niyyətdir! Bəs belə isə, o zaman bəla Allahın iradəsinin cazibəsində deyildir deməli. O hələ bəla ilə mübarizə aparmalıdır.

Həyat bir az maraqsız oldu.

● ● ●

Aristotel fələsəfi özündən sonrakı bir çox yüzillik üçün ehkamlaşmış bir məntiqi miras qoyub getdi. " Ya... ya..." məntiqi formulunu və ondan 6 doğan "Həqiqət-yalan" qarşıdurmuş ikili inkar qanununu. "Sokrat ya insandır, ya insan deyil". "Bax ya bəstəkardır, ya bəstəkar deyil", "Hitler ya ölüb ya sağdır" və s. və i.a. bu qəbildən olan "doğru-yalan" qarşıdurmuşları insanı oslində dünyanı modelləşdirmənin bir vahid yoluna gətirib çıxarırdı.

Sonra XX yüzilin əvvəllərində bir qəbil ağıl və məfkurə sahibləri dərindən baxanda göra bildilər ki, bizim bu rəngarəng dünyamız belə quru bir sxemin içinə yerləşdirilə bilmir. Nils Bor, Eynşteyn, fon Neyman kimi fiziklər beyinlərdə daşlaşmış qarşıdurmuş ikiliyə bir balaca əlavə etdilər: "və yaxud" əlavəsini. Bu əlavədən daha çox "bəlkə" semantikasının iyi gəlirdi. Artıq qəti, birdəfəlik, ehkamlaşmış hqiqətlərin arasından yarımtonlar, nyuanslar seçilib aranmağa başlayır. "Bu adam ya ölüb, ya diridir" həqiqətindən başqa bu situasiya barədə daha heç nə demək olmaz - qatı ortodokslar belə düşünürlər. Aristotel də belə düşünürdü. Yəni həqiqət bu ikisinin birindədir. İndi isə məlum olur ki, həqiqət bu ikisinin birində və yaxud... ortasında da ola bilərmiş. " Bu iki həqiqətdən biri doğrudur, biri yalandır - Aristotel deyir - Bu adam ya sağdır, ya da öldür".

Siz də belə düşündünüz, deyilmi?! Sizə qəribə gəlməsin, amma Dədə Qorqud başqa cür düşünürdü. Onun aləmində fizikі mövcudluğun məhz üç forması var idi: "ölüm", "dirlik" və "küçücük ölüm" söylədiyi uzun-uzun bir yuxu və yaxud indiki dillə desək "koma" vəziyyəti. İkili qarşıdurmuşa yeni bir komponentin əlavəsi. Dünyanı yalnız ağ-qara rəngdə deyil, həm də al-əlvan rənglərə bürünmüş kimi görmək cəhdi. Nəhəng cəhd!

Göz önündə Aristotelin qurduğu möhtəşəm bir divar yavaş-yavaş param-parça olub, çökür, bizim çoxumuzun isə bundan demək olar ki, xəbərimiz belə yoxdur. Amma ağız dolusu deməyi necə də sevirlər: Dədə

Qorqud bizim milli, mənəvi, fəlsəfi, etik, ictimai, siyasi, bədii, ədəbi... əgər tapsanız, nəyimizdi?!

● ● ●

Koelyonun "Alximik" ("Kimyagər") romanı indi yaman dəbdədir. İnternetlərdən də olsa tapıb oxuyurlar. Doğrudan da oxumağa dəyər. İncə bir xəttin sonadək eyni tonallıqda verilməsi, "anekdotun" (bədii "anekdotun") mövcudluğu, yəni mətnin qapanması, bir-birindən cəlbedici, orta əsrlər congavərliyinin qoxusu gələn (özü yox, ancaq qoxusu gələn, bu congavərlikdə paralel yarımmeşçanlıq aurasına bürünmüş) bir reallığın artan gərginlik rejimində təqdimatı bu kiçik romanı oslində da ispandilli ədəbiyyatın apancı mövqeyinə çıxarır. Burada acı və hətta kəskin, sırf reallıq da özünü göstərir, romantik - hətta bir qədər sentimental macəraçılıq da vardır, nəhayət azabların sonunda gözdən üç alma kimi, "göylərin mükafatı" da gəlib düz qəhrəmanın başına... yox, əlbəttə, ətəyinə ərməğan kimi düşür. Sxem ideal sxemdir. Qapanma modeli son dərəcə original görünür. Amma yenə də nə isə bir narahatlıq hissi adamı rahat buraxmır: Çünki hər şey son dərəcə rahat və yağ kimidir.

Nəhayət xatırladım. X.L.Borxesin bəlkə də minlərlə hekayəsi arasında az qala unudulmuş çox kiçik bir hekayəsinin sxemini xatırladım. İspaniyada yuxu görən birisi uzaq İranın İsfahan şəhərində bir bəlli yerdə basdırılmış xəzinəni yuxusunda görür. Tənbəllik etmir İrana gedir, haman yeri tapır və qazmağa başlayır. Şəhər gözətçiləri gəlib bunu tutarlar ki, geceinin bu vaxtı sən burda neyləyirsən?! O adam yuxusunu bunlara danışır. Gözətçilərin rəisi gülür: Sən qəribə axmaq adamsan - deyir. Adam da yuxuya inanar?! Mən şəxsən üç dəfə yuxumda görmüşəm ki, sən yaşayan o uzaq şəhərdə... filan yerdə (yeri dəqiq deyir) ağacın altında dəfinə basdırılıb. İndi mən durum burdan İspaniyaya gedim?!

Haman adam öz şəhərinə qayıdır. Haman yeri axtarır və həqiqətən də oradan dəfinə tapır.

Sxem budur. Bu sxemi eynən, bəlkə iki xırda detalını həm də çıxarmadan, ancaq dəyişərək Koelyo roman səthinə köçürüb. Fərqlər bunlardır: Koelyonun qəhrəmanı İrana deyil, Misirə , piramidaların yanına yola düşür. Onu Borxesdə olan kimi şəhər gözətçiləri deyil, qıldırlar tutur və yuxusunu da ona qıldurbaşı danışır. Vəssalam. Bir sxem. İki gözəllik!!